

Nautakarjan myyntiopus

Sanna Eteläaho

Opinnäytetyö

Huhtikuu 2018

Luonnonvara- ja ympäristöala

Agrologi (AMK), maaseutuelinkeinojen tutkinto-ohjelma

Tekijä(t) Eteläaho, Sanna	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Huhtikuu 2018
	Sivumäärä 37	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Nautakarjan myyntiopus		
Tutkinto-ohjelma Maaseutuelinkeinojen tutkinto-ohjelma		
Työn ohjaaja(t) Mirja Riipinen		
Toimeksiantaja(t) Menestyvä keskisuomalainen nautakarjatala -hanke		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Nykyisen karjatalouden kehityksen trendinä on ollut, että tilalliset laajentavat tuotantoaan. Samalla eläinten myyntiä suunnittelevat tilalliset joutuvat miettimään, kuinka saada mahdolliset asiakkaat kiinnostumaan juuri heidän myynnissä olevista eläimistään. Eläinten myyntiin liittyy tärkeitä seikkoja, joita on syytä ottaa huomioon myyntihetkellä.</p> <p>Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa tilallisille eläinten myyntiä helpottava tietopaketti ja erillinen opas. Oppaan tarkoituksena on ohjeistaa asioista, joita on syytä ottaa huomioon myynti-ilmoitusta tehtäessä ja eläinten myymisessä Suomessa.</p> <p>Opinnäyte toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Aineistoa kerättiin artikkeleista ja verkkojulkaisuista. Opinnäytetyön toimeksiantaja oli Menestyvä keskisuomalainen nautakarjatala -hanke eli Meka-hanke, jonka tavoitteena on kehittää keskisuomalasta nautakarjataloutta ja kasvinviljelyä Keski-Suomessa. Opinnäytetyössä esitellään erilaisia myyntikanavia, kuten lehti-ilmoitukset, huutokaupat, verkkokaupat ja sosiaalinen media. Opinnäytetyön ohella koottiin tietokortti, johon listattiin keskeisimmät myyntitapahtuman vaiheet.</p> <p>Myynti-ilmoituksen tulee olla selkeä ja ytimekäs. Ilmoituksen kiinnostavuus voi lisääntyä, mikäli se sisältää hyvälaatuisen kuvan tai mahdollisesti myös videon. On suositeltavaa, että myynti-ilmoitus tuo ilmi sukupuun sekä tuotanto-ominaisuuksia, hinnan, mutta myös muita ominaisuuksia, kuten luonteen, rakenteen ja terveystietoja.</p>		
Avainsanat (asiasanat)		
nauta, myynti		
Muut tiedot		

Author(s) Eteläaho, Sanna	Type of publication Bachelor's thesis	Date April 2018
		Language of publication: Finnish
	Number of pages 37	Permission for web publication: x
Title of publication Sales guide for cattle		
Degree programme Agricultural and Rural Industries		
Supervisor(s) Riipinen, Mirja		
Assigned by Succesful cattle farm in Central Finland project		
<p>Description</p> <p>Nowadays, the trend of animal husbandry has been that the farmers are expanding their production. At same time, the farmers who are planning to sell their animals are wondering how to get customers interested in their animals on sale. There are important sales related issues which must be taken into account when selling animals.</p> <p>The aim of the study was to produce an informative databank and also a separate guide for farmers to make the selling process easier. The information guide advises what should be taken into account when making the announcement and selling animals in Finland.</p> <p>The study was conducted as a qualitative study. The material was collected from articles and online publications. The study was assigned by MEKA-project (Succesful cattle farm in Central Finland), the goal of which is to improve cattle husbandry and crop farming in Central Finland. The guide introduces different channels to sell animals like advertisements, auctions, webstores and social media. Along with the study an information card was compiled where the main points of animal selling are listed.</p> <p>The sales announcement has to be clear and concise. The advertisement can be more interesting when it contains a quality picture or even videomaterial. It is recommended that the advertisement informs about genealogy but also about production features, price and other different qualities like character, structure and health information.</p>		
Keywords/tags (subjects) cattle, sales		
Miscellaneous		

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Nautakarjan myyntiopas.....	6
3	Eläinkaupan lähtökohdat	6
3.1	Ulkomaan vienti	8
4	Kaupankäynnissä huomioitavat eläintaudit.....	8
4.1	Tautipaine.....	8
4.2	Salmonella	9
4.3	Mycoplasma bovis	10
4.4	BVD eli Virusripuli	12
4.5	Sorkkataudit	12
4.5.1	Sorkanvälin ihotulehdus	13
4.5.2	Kantasyöpymät	13
4.5.3	Sorkanväli ajotulehdus	13
4.6	Pälvisilsa	13
5	Kuljetus	14
5.1	Vakuutukset.....	15
6	Nautaeläimen käsittely.....	16
7	Jalostus	16
7.1	Tuotosseuranta ja emolehmätarkkailu	16
7.2	Emolehmän jalostusindeksit	18
7.3	Lypsylehmän jalostusindeksit.....	19
7.4	Siitossonnin rakenneominaisuudet.....	20
7.5	Emolehmän rakenneominaisuudet	21
7.6	Lypsylehmän rakenneominaisuudet	22
8	Myynti-ilmoituksen laadinta	23
8.1	Erilaisia myyntikanavia	24
8.1.1	Huutokauppa	25

8.1.2	Sosiaalisen median markkinat	25
8.1.3	Verkkokaupat.....	25
8.1.4	Tilojen omat kotisivut	26
8.1.5	Lehtimyynti	26
8.1.6	Omistajakirje/Meijeri.....	26
8.2	Eläintiedot	26
8.3	Kuva	27
9	Oppaan laadinta	27
10	Johtopäätökset.....	27
11	Pohdinta.....	28
	Lähteet	30
	Liitteet	34
Liite 1.	Vinkkejä nautakarjan myyntiin.....	34

Kuviot

Kuvio 1 Lypsylehmätilojen lukumäärä kokoluokittain. (Lehtonen, Niskanen, Karhula & Jansik 2017.)	6
Kuvio 2 Emolehmätilojen lukumäärä kokoluokittain. (Lehtonen, Niskanen, Karhula & Jansik 2017.)	7
Kuvio 3 Nautaeläinten lukumäärä viime vuosina. (Vuorisalo 2017.).....	7
Kuvio 4 Myynti-ilmoituksen laatimisen vaiheet.....	24

Käsitteet

FABA eli The Finnish Animal Breeding Association

Faba on nautaeläinjalostuksen yritys. Faba tarjoaa siemennys-, alkiohuuhtelu-, siirto- ja jalostuspalveluita.

48 tunnin sääntö

Jos vierailee Pohjoismaiden ulkopuolella jälkeen ei saa mennä 48 tuntiin tuotantotiloihin eläintautitartuntojen ehkäisemiseksi.

Lihakarja

Lihakarjaa kasvatetaan lihantuotantoa varten. Lihakarjan maidontuotanto menee oman vasikan käyttöön.

Lypsykarja

Lypsykarjaa kasvatetaan ja jalostetaan maidontuotantoa varten.

Siitossonni

Siitossonnia käytetään tiineyttäjänä emolehmäkarjassa.

NASEVA

NASEVA on nautakarjan terveydenhuollon seurantajärjestelmä.

EVIRA

Evira eli Elintarviketurvallisuusvirasto. Ohjaa ja kehittää elintarvikkeiden ja maatalouden alkutuotannossa käytettävien tuotteiden valvontaa. Huolehtii myös eläinten terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä.

Eläinten terveys ETT ry

Valtakunnallisesti ja kansainvälisesti toimiva yhdistys, jonka tavoitteena on tuotantoeläinten ja hyvinvoinnin edistäminen sekä eläintautitilanteen seuranta ja ennalta ehkäiseminen kansallisella tasolla.

Valvottava eläintauti

Voi aiheuttaa taloudellista vahinkoa eläintenpidolle, levitä luonnonvarallisille eläinkannoille, voi altistaa ihmisen tartunnalle tai altistaa tuotannon tuotteita.

Ilmoitettava eläintauti

Mahdollisen tarttuvan taudin leviäminen estettävä. Tilan omistajan tai haltijan ilmoitus taudin epäilystä eläinlääkärille. Ilmoitettavat eläintaudit on ilmoitettu Eviran internet sivuilla.

Omistajakirje

Omistajakirje on meijerin kirje maidontuottajille. Omistajakirjeessä raportoidaan ajankohtaisista aiheista meijerin ja maidontuottajien välillä.

Indeksi

Indeksi on tilastollinen suhdeluku. Jalostusta suunniteltaessa käytetään apuna erilaisia indeksejä, jotka kuvaavat erilaisia perinnöllisiä arvoja. Arvot koostuvat sonnin ja lehmän jälkeläisten arvoihin.

1 Johdanto

Karjatilat, jotka ovat investoimassa uusiin tuotantorakennuksiin, tarvitsevat uutta eläinainesta, koska investoinnin yhteydessä karjamäärä yleensä lisääntyy.

Karjamäärän lisääminen omasta karjasta vie vuosia, joten eläimiä on ostettava, jotta uusi investointi saadaan tuottamaan mahdollisimman pian täydellä kapasiteetilla.

(Navetan täyttöopas n.d.)

Eläimen myyntiä suunnittelevan tilallisen on mietittävä kuinka saada asiakkaat kiinnostumaan juuri omasta myynnissä olevasta eläimestä. Omaa tilaa ja karjaa on hyvä tehdä tunnetuksi eri tavoin. Tilan omat kotisivut internetissä ja sosiaalisessa mediassa sekä karjanäyttelyt ja tilavierailut ovat hyviä esimerkkejä, joilla omaa tilaa ja eläimiä voidaan markkinoida. (Eläinaineskauppa n.d.)

Opinnäytetyön tarkoituksena oli luoda nautojen myyntiä tukeva opas. Opasta varten etsitään tietoa siitä, mitä kaikkia seikkoja tilallisen on huomioitava karjaa myytäessä. Opinnäytetyössä käsiteltiin nautaeläinten markkinamahdollisuuksia ja käytössä olevia myyntikanavia sekä koottiin konkreettista tietoa tilallisen muistilistaksi myyntitapah-tuman helpottamiseksi.

Opinnäytetyön tilaajana on Menestyvä keskisuomalainen nautakarjatila-hanke eli MEKA-hanke. Hankkeen tarkoituksena on tukea ja ylläpitää nautakarjatilallisten ammatti-osaamista niin teknologian, liikejohdon kuin tuotantojohdon osalta.

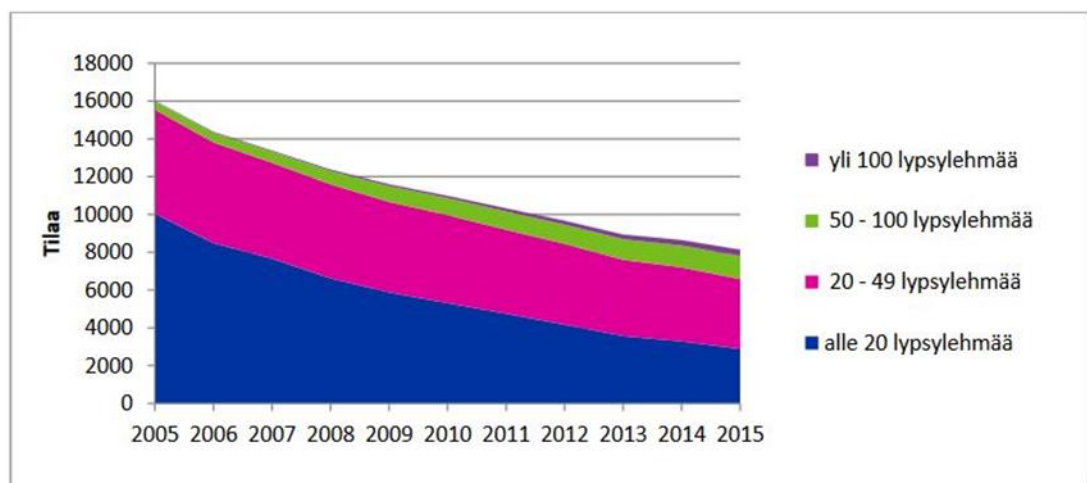
Hankkeen on myös tarkoitus tukea tilallisten hyvinvointia ja jaksamista. (Tule, opi ja virkisty!.)

2 Nautakarjan myyntiopas

Opinnäytetyö toteutetaan laadullisena tutkimuksena. Laadullisen tutkimuksen menetelmällä perehdytään aineistoihin, artikkeleihin, opinnäytetöihin ja nettijulkaisuihin, joista kootaan yhtenäinen kokonaisuus. (Laadullinen tutkimus 2015.) Elävien eläinten käsittely, kuljetus sekä sopeuttaminen uuteen laumaan vaatii osaamista, tarkkaavaisuutta sekä viranomaisten laatimien ohjeistuksien tuntemista. Tutkimuksen aihe rajattiin käsittelemään näiden osalta suomalaista nautakarjaa ja sen myyntiin liittyviä seikkoja. Tutkimuskysymyksenä oli, kuinka tilallisia voitaisiin auttaa nautakarjan myymisessä Suomessa.

3 Eläinkaupan lähtökohdat

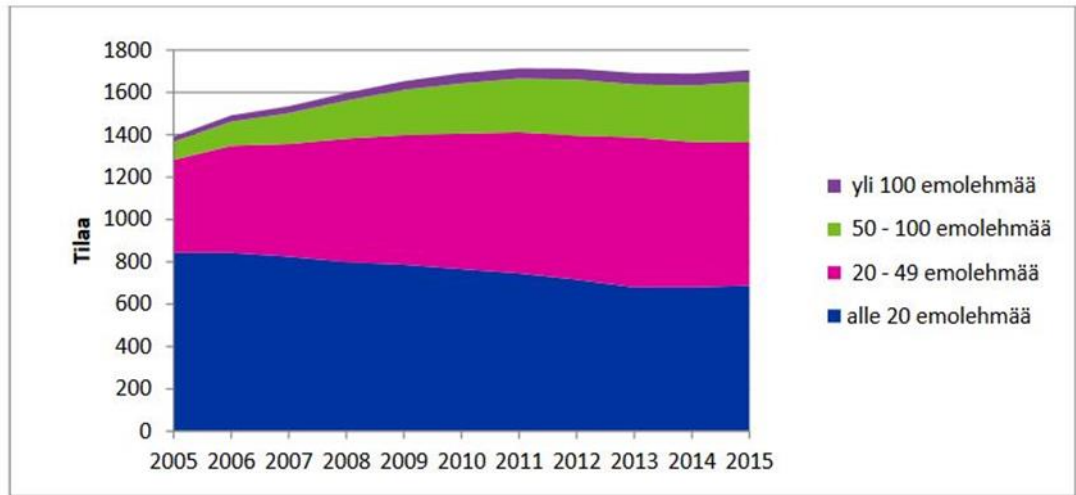
Suomessa nautakarjatilojen lukumäärä on viime vuosina vähentynyt, vaikka nautojen määrä on pysynyt tasaisena. Tämä tarkoittaa sitä, että jatkavat tilat ovat laajentaneet tuotantoaan viime vuosina. (Ks kuvio 1,3.) Lypsylehmätiloja on ollut keskimäärin 16 000 vuonna 2005 ja vuonna 2015 reilu 8000. Suurin romahdus tilamäärässä on tapahtunut pienten yksiköiden kohdalla. Kun katsoo alle 20 lypsylehmän tilan tilastoja, se on huomattavasti pienentynyt kymmenessä vuodessa. Vastaavasti 50-100 lehmän karjat ovat lisääntyneet, joka kompensoi eläinmäärässä pienten tilojen lopettamista. (Ks kuvio 1.)

Kuvio 1 Lypsylehmätilojen lukumäärä kokoluokittain. (Lehtonen, Niskanen, Karhula & Jansik 2017.)

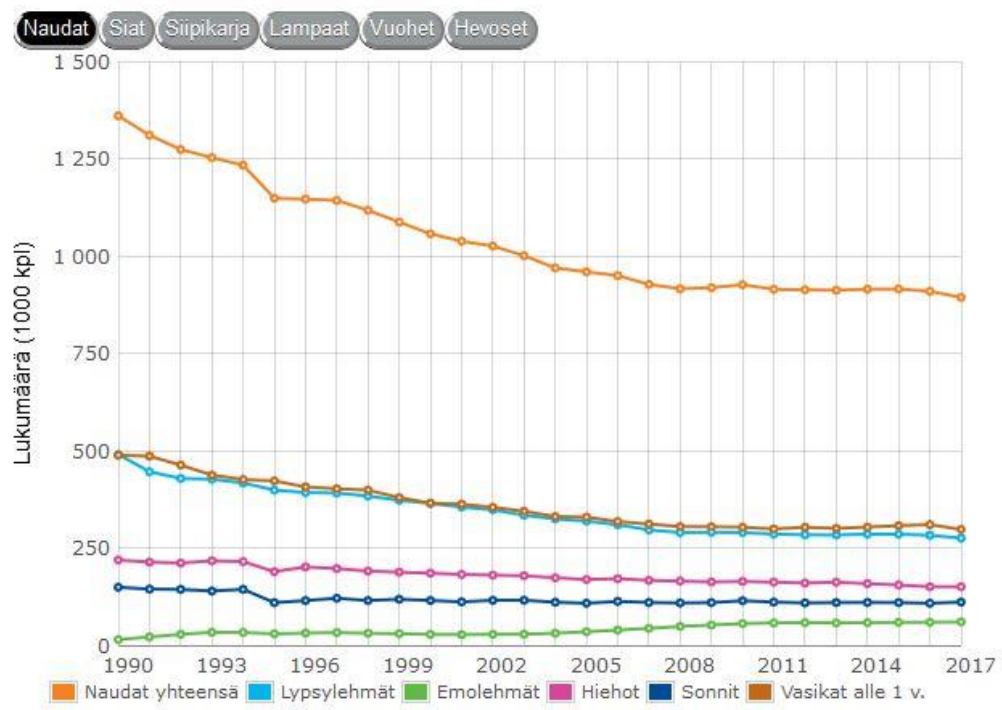
Emolehmätilojen lukumäärä on pysynyt lypsylehmiin verrattuna tasaisena.

Emolehmätilat ovat investoineet isompia karjamääriä, varsinkin 20-49 emlehmän ja 50-100 emlehmän tilat ovat investoineet huomattavasti. (Ks kuvio 2.)

Kuvio 2 Emolehmätilojen lukumäärä kokoluokittain. (Lehtonen, Niskanen, Karhula & Jansik 2017.)

Nautakarjatilojen määrä on vähentynyt, mutta nautojen määrä pysynyt melko tasaisena. (Ks kuvio 3.)

Kuvio 3 Nautaeläinten lukumäärä viime vuosina. (Vuorisalo 2017.)

3.1 Ulkomaan vienti

Suomesta viedään hiehoja ulkomaille säännöllisesti. Muun muassa FAB (Finnish Animal Breeding Association) järjestää ulkomaan vientiä. Venäjälle on viety säännöllisesti tiineitä hiehoja Suomesta. Venäjä on arvostanut suomalaista jalostusta etenkin hyvän terveyden ja hedelmällisyyden osalta. Venäjän viennissä on kuitenkin epävarmuustekijöitä. (Ojanen 2013,9-10.)

Vienin vaatimuksina on, että eläin on syntyperältään Suomesta ja vapaa tarttuvilta taudeilta. Venäjälle viettäessä hiehoilla tulee olla kuusi kuukautta ja 14 päivää tiineyttä takana. Hiehojen emän keskituotoksen tulee olla yli 6500 kiloa kohtuullisilla valkuais- ja rasvapitoisuuksilla. Karanteenissa virkaeläinlääkäri tutkii hiehon verestä paratuberkuloosin ja BVD:n vasta-aineet. Samalla hiehoille tehdään madotus ja leptospiroosikäsittely sekä rokotetaan RS-virusta vastaan. Virkaeläinlääkäri tekee ennen lastausta terveystarkastuksen. Virkaeläinlääkäri toimii Venäjän eläinlääkärin ohjeiden mukaisesti (Ojanen 2013,9-10.)

4 Kaupankäynnissä huomioitavat eläintaudit

4.1 Tautipaine

Tautipaineella tarkoitetaan karjaan kohdistunutta tarttuvien tautien vaaraa. Karjan tautipaine suurenee, kun karjaan ostetaan nautoja muualta. Uudet eläimet voivat tuoda karjaan tauteja. (Tautiriskien hallinta nautatiloilla 2012, 1-3.) Tilan tulisikin huolehtia tautien tartuntariskistä minimoidakseen myyntilanteista aiheutuvaa tautiriskiä. Tartuntariskiä pienennetään huolehtimalla hyvästä hygieniasta, puhtaista työvälineistä ja vaatteista. Tiloille suositetaan laitettavaksi tautisulku, jolloin kaikki tuotantotiloihin menevät henkilöt kulkevat sen läpi. Tautisulku sulkee likaisen ja puhtaan tilan toisistaan. (Pitopaikan suojaaminen eläintaudeilta 2017.) Likaiselle puolelle henkilöt jättävät omat vaatteensa ja kenkensä ja siirtyvät tilan puhtaalle puolelle laittamaan tilan omat työvaatteet ja kengät. Ennen tuotantotiloihin siirtymistä pestään kädet hyvin. Likaisen ja puhtaan tilan rajana toimii yleensä penkki, matala seinä, rutilä tai teippi lattiassa. (Käytä tautisulkua oikein! 2017.)

Ostorehujen tulee olla hankittu rekisteröidyltä rehualan toimijalta. Rehut ja kuivikkeet tulee suojata linnuilta ja muilta haittaeläimiltä. Linnut ja muut tuhoeläimet voivat levittää esimerkiksi salmonellaa rehujen välityksellä eläimiin. Kuivikkeeseen on oltava puhdasta, eikä haittaeläinten likaamaa. Kulku- ja kuljetusreitit on hyvä suunnitella siten, ettei likaisten ja puhtaiden kulkureitit risteä. Tällä tarkoitetaan eläinten, rehujen, kuivikkeiden, lannan, kuolleiden eläinten ja eläintiloissa vierailevien henkilöiden kulkureittejä. Tällä tavoin pyritään estämään puhtaiden kuljetusvälineiden likaantuminen ja mahdollisen tartunnan kulkeutuminen eläintilaan. (Pitopaikan suojaaminen eläintaudeilta 2017.)

4.2 Salmonella

Salmonellaa Suomessa yleensä aiheuttava serotyyppi on Salmonella Typhimurium. Salmonellabakteeri aiheuttaa suolistotulehduksen. Muita oireita voivat olla luomiset ja vakava verenmyrkytys. Ripuli ja kuume ovat yleisimmät oireet. Heikkokuntoiset ja nuoret eläimet sekä vastasyntyneet ovat herkempiä sairastumaan. Tartunta voi olla myös piilevä. Oireeton salmonellatartunta paranee noin 3-4 kuukaudessa itsestään. Salmonella tutkitaan bakteeriviljelynä ulosteesta tai muusta näytteestä kuten luodusta sikiöstä. Näytteet tutkitaan Eviran tutkintalaitoksissa. (Salmonellatartunnat 2018) Salmonellaa tutkittaessa kerätään pussiin lantaa noin 20 eläimestä. Pussiin lisätään vettä ja sekoitetaan hyvin. Pussin sisällöstä otetaan näyte näytepurkkiin. Keskimäärin 100 naudan karjoissa otetaan näyte 40 nuorimmaisista ja vastapoikineista eläimistä. Yhdessä näytteessä 20 eläimen yhteisnäyte. Vanhemmista naudoista otetaan joka toisesta naudasta näyte. (Näytteenotto-ohje nautatiloille 2012.)

Salmonella leviää suun kautta suolistoon. Salmonella voi kulkeutua ostoeläinten mukana. Sen voi myös saada saastuneesta rehusta, tilalla vierailevista ihmisistä, eläinten hoitajista joilla on tartunta sekä saastuneista kulkuneuvoista ja tuotantotiloihin päässeistä muista eläimistä (lemmikit, luonnoneläimet kuten linnut). Salmonella säilyy ympäristössä kuten rehutiloissa ja pölyssä. Yleisin tartuntalähde on ihmisten ulkomaanmatkalla tullut tartunta. Salmonellaan käytetään antibiootteja rajoitettusti, koska se on herkkä tulemaan immuuniksi lääkkeille. Yleisin hoitokeino on katkaista tartuntaketju. (Salmonellatartunnat 2018)

Lypsykarjat ovat meijerin kautta salmonellavakuutuksen piirissä. Lihakarjat ovat teurastamon kautta saaneet salmonellavakuutuksen. Vakuutus edellyttää, että tila käyttävät vain salmonellakontrolloituja rehuja. ETT on julkaissut positiivisen listan maahantuonti yrityksistä, joilla on salmonellavapaita rehuja. Listan ulkopuolelta ostettavilta firmoilta tulee pyytää rehusta salmonellatodistus. Jos salmonella löytyy ostorehusta, josta ei ole olemassa salmonellatodistusta vakuutuskorvaus pienenee huomattavasti. (Salmonella-tartunta n.d.)

Salmonellan vakuutukseen kuuluu tietyt suojeluohjeet. Suojeluohjeiden tarkoituksena on suojella salmonellalta sekä ennaltaehkäistä leviämistä. Tautisulut ja oman tilan vaatteet ehkäisevät taudin leviämistä ja ulkomaan matkan jälkeen tulee noudattaa 48 tunnin sääntöä. (Sohlman 2017, 12-13.)

Hiehokasvattamot eivät pääse meijerin tai teurastamon salmonellavakuutuksen piiriin, koska ne eivät ole asiakassuhteessa suoraan meijerin tai teurastamon kanssa. Hiehokasvattamot tekevät sopimuksen hiehojen kasvattamisesta, jolloin hiehot palaavat syntymätilalle pari kuukautta ennen poikimista. Ylimääräiset hiehot voidaan myydä eteenpäin. Hiehokasvattamoita kuitenkin suositellaan ottamaan vakuutus tilakohtaisesti. Vakuutusmaksun perustana voi olla kasvatustoiminnan vuosittainen liikevaihto tai kasvatettavien eläinten määrä. (Ruoho 2010, 21.)

4.3 Mycoplasma bovis

Mycoplasma bovis on bakteeriperäinen tauti, joka voi olla karjassa piilevänä. Mycoplasma bovis on yleinen bakteeritauti maailmalla. Suomessa Mycoplasma bovis on ilmoitettava eläintauti. Mycoplasma bovista tutkitaan sierainnäyttein alle 6kk:n ikäisiltä vasikoilta ja lypsylehmiltä maitonäytteestä. Maitonäytteet tutkii Valion meijeri Seinäjoella ja sierain näytteet Evira Kuopiossa. Eviralta tulee pyytää Mycoplasma boviskseen tarkoitettu näyteenottoputkilo etukäteen. Mycoplasma-viljely tehdään aina nautojen patologisessa tutkimuksessa, jossa epäillään taudin oireita. (Mycoplasma bovis 2017.)

Oireina vasikoilla ovat hengitystieoireet ja lehmillä utaretulehdukset. Oireina voi olla myös korva-, nivel- ja silmätulehduksia, lievää kuumetta ja luomisia. M. bovisin aiheuttamaan utaretulehdukseen ei ole sopivaa antibioottia, jolloin ainoaksi vaihtoehdoksi jää poistaa eläin karjasta (Vahtiala 2017,78)

Emolehmäkarjoissa M. bovis on vaikea saneerata pois piilevien sairauksien vuoksi. Suuret eläinryhmät lisäävät tautiriskiä. Eläinryhmiä suositellaan pitämään pieninä ja sairastuneet eristämään karjasta välittömästi. Vasikoiden hyvät kasvuolosuhteet ennaltaehkäisevät tautiriskiä (Vahtiala 2017,78-79.) Tauti leviää pisaratartuntana, kosketuksesta ja piilevänä olevan eläimen mukana. Kuljetusstressi voi laukaista bakteerierityksen, jos tauti on naudalla piilevänä. (Muistathan epäillä Mycoplasma bovis 2013.)

Mycoplasma bovis vastaan on kehitetty vastustusohjelma. Vastustusohjelmaan pääsee mukaan, kun tila täyttää tietyt ehdot. Ohjelmaan liittyttäessä tilan tulee kuulua Nasevan terveydenhuollon piiriin ja meijeri- ja teurastamovaltuutukset ovat kunnossa. Vastustusohjelmaan liittyttäessä Nasevaan lähetetään allekirjoitettu asiakirja, jolla sitoudutaan noudattamaan vastustusohjelman sääntöjä. Tautiriskikartoituksen peruusteella laaditaan tautivastustus suunnitelma. Vastustusohjelmaan liittyttäessä otetaan sierainnäytteet 20 alle 6 kk vanhoista vasikoista, lypsylehmätiloilla otetaan sierainnäytteen lisäksi tankkimaitonäyte. Emolehmillä riittää vasikoiden sierainlmanäytteet, mutta tämä toistetaan seuraavan kerran 4-8kk kuluttua ensimmäisestä näytteestä, tämä edellyttää negatiivista tulosta edellisestä näytteestä. Seuranta jatketaan lypsylehmillä tankkimaitonäytteellä kaksi kertaa vuodessa. Eläinkauppaa harjoittavan, karjanäyttelyitä kiertävän tai hiehohotellitoimintaan osallistuvan tilan on otettava kaksi kertaa vuodessa sierainlmanäytteet ja tankkimaitonäytteet pysyäkseen A-tason vastustusohjelmassa. Jos tilalla ei ole muita eläinkontakteja riittää tankkimaitonäyte kaksi kertaa vuodessa. Terveydenhuoltokäynti tehdään kaksi kertaa vuodessa. (Mycoplasma bovis -tartuntojen vastustaminen nautatiloilla 2017.)

A-tason tila tekee eläinkauppaa vain muiden A-taso tilojen kanssa. Jos tilan hiehot ovat hiehohotellissa tulee hiehohotellin asiakkaiden kuulua myös A-tason vastustusohjelmaan. Jos tila on korkeamman riskitason tilan kanssa eläinkontakteissa, tippuu tila samalle riskitasolle. (Mycoplasma bovis -tartuntojen vastustaminen nautatiloilla 2017.)

4.4 BVD eli Virusripuli

BVD eli naudan virusripulin aiheuttaja kuuluu Flaviviridae-heimon Pestivirus-sukuun. Suomessa BVD kuuluu vastustettaviin eläintauteihin. Ihmiseen tauti ei tartu. Oireina virusripulissa on kuumetta, alakuloisuutta, ruokahaluttomuutta, silmä- ja sierainvuo- toa, syöpymiä tai haavaumia suussa, ripulia ja maidontuotoksen laskua. Itämisaika on 5-7 vuorokautta. Noin 70-90% tartunnoista voi olla oireettomia. Tartunnan saaneet eläimet erittävät virusta n. 2 viikkoa. Viruserittäjän välityksellä tauti leviää tehok- kaasti. Tartunta leviää viruserittäjän eritteiden kautta, kuten sierainlimasta, syljestä, virtsasta, ulosteesta, spermasta, sikiövedestä tai maidosta. (Naudan virusripuli 2017.)

Tiineyden aikana saadut tartunnat altistavat luomisille, epämuodostumille ja vasta- syntyneet vasikat voivat olla heikkokuntoisia ja jopa pysyvästi viruserittäjiä. Viruserit- täjät voivat olla hyväkuntoisia, mutta usein jäävät pienikokoisiksi ja kasvavat hitaam- min kuin terveet yksilöt. Viruserittäjillä on myös heikko vastustuskyky, jolloin ne voi- vat sairastua muihin infektioihin helpommin kuin terveet yksilöt. BVD:n diagnosoin- tiin otetaan seerumiverinäyte, josta voidaan todeta vasta-aine ja virus. Näyte voidaan ottaa myös kudospätkästä. (Naudan virusripuli 2017.) Lypsylehmiltä tutkitaan mai- tonäytteestä vasta-ainepositiivisuutta. Suomi on ollut BVD vapaa vuodesta 2009 läh- tien, mutta edelleen tutkitaan säännöllisesti lihakarjapuolella teurastamoille tulleista ottamalla verinäyte ja lypsylehmistä ottamalla maitonäyte säännöllisin väliajoin. (BVD (Bovine Viral Diarrhoea) eli virusripuli n.d.)

4.5 Sorkkataudit

Nautojen yleisimmät tarttuvat sorkkasairaudet ovat sorkanvälin ihotulehdus, kanta- syöpymä ja sorkanväli ajotulehdus. Nämä taudit voivat olla samanaikaisesti, joten niitä on vaikea erottaa toisistaan. Sorkkasairauksia on nykypäivänä paljon. (Tarttuvat sorkkatulehdukset lihanauodoilla n.d.) Terveystodistuksessa ilmoitetaan, ettei tilalla ole todettu viimeiseen kolmeen vuoteen tarttunnallisia sorkkasairauksia. (ETU Nauta- karjan terveystodistus 2013)

4.5.1 Sorkanvälin ihotulehdus

Bakteerin aiheuttama tulehdus sorkan välissä. Bakteeri pääsee sorkan väliin rikkinäisen ihon kautta. Ihotulehduksen myötä sorkkaan voi tulla syöpymiä, haavaumia ja ihon kroonista liikakasvua. Hoitoina sorkkahoito ja sorkkakylvyt formaliinissa. Ennaltaehkäisyinä säännöllinen sorkanhoito, sorkkakylvyt ja kuivat lattiat. (Tarttuvat sorkkatulehdukset lihanaudoilla n.d.)

4.5.2 Kantasyöpymät

Kantasyöpymät ovat bakteerin aiheuttamia. Bakteeri pääsee sorkan kantaan aiheuttamaan tulehduksen. Kantasyöpymää esiintyy varsinkin talvella, kun on kosteaa ja likaista. Kantasyöpymä aiheuttaa vakavaa ontumista, jolloin naudan yleiskunto laskee. (Tarttuvat sorkkatulehdukset lihanaudoilla n.d.)

4.5.3 Sorkanväli ajotulehdus

Sorkanväli ajotulehdus on tarttuva tauti. Nauta kävelee sorkan kärjellä ja turvotusta esiintyy sorkanvälissä. Sorkanväli haisee mädäntyneelle. Nauta voi olla syömätön, kuumeinen ja haluton liikkumaan. Vaatii antibioottihoidon, kuivat lattiat ja sorkkien puhtaana pidon. (Tarttuvat sorkkatulehdukset lihanaudoilla n.d.)

4.6 Pälvisilsa

Trichophyton Verrucosum- sieni aiheuttaa pälvisilsaa nautaeläimillä. Sitä esiintyy myös muilla kotieläimillä. Se leviää kosketustartuntana naudasta toiseen ja ihminen voi myös levittää sitä vaatteiden ja työkalujen mukana. Ilmastoinnin kautta leviävän pölyn mukana se voi tarttua myös eläimeen. Eläinkaupat ovat suurin riski tartunnalle. Pälvisilsan itämisaika on kolme viikkoa. Pälvisilsa aiheuttaa eläimen iholle pyöreitä karvattomia kohtia. Iho on karvattomista kohdista aluksi punertava. Yleensä oireet ovat pään ja kaulan seudulla. Oireet häviävät 2-6 kuukaudessa. Eläin voi levittää tautia oireiden jälkeen. Sienen itiöt voivat säilyä navettaympäristössä useita vuosia. Tauti ei kutise, mutta ihovaurioihin voi pesiä jälkitauti. Pälvisilsaan on hoito, jolla voidaan nopeuttaa taudin paranemista. Eläimet käsitellään aineella, joka vaikuttaa

iholäiskiä aiheuttaneeseen sieneen. Karja voidaan myös rokottaa pälvisilsaa vastaan. Pälvisilsaa todetaan Suomessa vuosittain. (Laiho & Lehtonen 2014, 10-11.)

5 Kuljetus

Eläinkuljetuslainsäädäntöä sekä eläinkuljetuslakia tulee noudattaa eläinkuljetuksissa. Eläinkuljetuksia hoitavalla kuljettajalla tulee olla eläinkuljetuslupa, jos matka ylittyy yli 65 kilometriä (Kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvat eläinkuljetukset 2016.) Eläinkuljetuslupa haetaan aluehallintovirastosta, jonka toimialueella hakijan kotipaikka on. Lupahakemuksen edellytyksenä on, että hakija ei ole syyllistynyt eläinsuojelulainsäädännön rikkomiseen. Eläintenkuljetuksessa tulee käyttää eläinkuljetukseen tarkoitettua kulkuneuvoa, jolla on eläinkuljetuksesta hyväksymistodistus aluehallintovirastolta. (L1429/2006.)

Kuljetusajoneuvon tulee olla turvallinen eläimille. Kuljetusajoneuvon tulee täyttää eläinsuojelulain määräykset. Eläimellä tulee olla luonnollinen ympäristö kuljetusajoneuvossa. Eläimen tulee pystyä seisomaan normaalisti, eikä saa olla vaaraa, että se teloo itseään. Eläimillä tulee olla ilmatilaa riittävästi. Ilmastointia tulee pystyä säätämään keliolosuhteiden mukaan. Kuljetusajoneuvossa tulee olla mahdollista eristää eläimiä toisistaan. Eläimet tulee päästä tarkistamaan ja juottamaan turvallisesti. (L1429/2006.)

Kuljetuskaluston tulee olla desinfioitu ja puhdas aina kun ostoeläimiä kuljetetaan. Eläimet tulee kuormata turvallisesti. Eläinten lastauksessa tulee käyttää selkeitä ja suoria reittejä kuljetusautoon. Eläimellä ei saa olla mahdollisuutta päästä karkuun. Eläin kokee lastauksen stressaavana, joten ihmisten työturvallisuus tulee ottaa huomioon. (Pesonen n.d.)

Eläimen siirrossa lastaukseen voidaan käyttää aitaelementtejä. On kuitenkin hyvä varmistaa, että elementit ovat tarpeeksi tukevia kestämään mahdollisesti vauhkoontuva eläin. Eläintä siirtäessä on pysyttävä rauhallisena ja määrätietoisena. Eläintä käsiteltäessä tulee välttää olemista eläimen sokeassa pisteessä eli suoraan eläimen takana. Siirrossa on pidettävä katsekontakti eläimeen, eikä sille saa kääntää selkää. Olisi myös hyvä muistaa oma työturvallisuus ja turvata oma poistumistie vaaratilanteen uhatessa. (Baker 2017.)

Lastauspaikassa tulee olla hyvä valaistus. Naudan tulee nähdä hyvin kuljetuskaluston sisälle. Nauta ei näe hämärässä selkeästi, joten tilanne voi vaikuttaa epäilyttävältä eläimen mielestä. Hyvä valaistus edesauttaa nautaa menemään kuljetuskalustoon, kun se näkee, minne on menossa. Valaistus ei saa tehdä voimakkaita varjoja, koska eläin näkee varjot selkeinä pimeinä aukkoina. (Pesonen n.d.)

Naudan hajuaisti on parempi kuin ihmisellä ja ne vieroksuvat myös outoja hajuja. Nauta haistaa pelon ja osaa yhdistää sen pelkoa tuottavaan asiaan, kuten lastaaminen kuljetusautoon, kun ilmassa on eläimistä erittyneitä feromoneja. Naudoilla on herkkä kuulo. Naudat kommunikoivat keskenään normaalisti hiljaisesta ja ylimääräinen ääntely kertoo jostain muusta, kuten kiimasta, janosta, nälästä ja hädästä. Nauta pitää meluttomasta ympäristöstä. Nauta hermostuu kovista äänistä kuten paukkeesta, viheltelystä, suhinasta ym. epämääräisistä äänistä. Naudoille kannattaa puhua matalalla ja tasaisella äänellä. (Pesonen n.d.)

Kuljetuksessa tulee ottaa huomioon eläimen terveyden tilanne. Poikivaa eläintä ei saa kuljettaa kuukautta ennen poikimista. Poikimisesta pitää olla kulunut vähintään viikko. Vastasyntyneen vasikan navan tulee olla täysin parantunut (noin 2vk syntymästä). Lypsylehmän lypsyväli ei saa mennä yli 12 tuntia. Juottovasikan kuljetus ei saa ylittää yli 19 tuntia. Nuorien ja täysikasvuisten kuljetusaika ei saa ylittyä yli 28-30 tuntia. Sairasta ja vahingoittunutta eläintä ei saa koskaan kuljettaa. (Eläinkaupan ohjeet n.d.)

5.1 Vakuutukset

Kuljetuksen ajaksi kannattaa ottaa vakuutus eläimelle. Vakuutusta suositellaan otettavaksi 3kk ajaksi myymisestä. Tällöin turvataan tapaturmat ja tautiriskit, jos eläin joudutaan lopettamaan tai eläinlääkärin määräyksestä hätäteurastamaan. Jos eläin vahingoittuu tai sairastuu, tulee vakuutuksenottajan olla yhteydessä eläinlääkäriin ja noudattaa tämän antamia ohjeita. Faban kautta tehdyissä kaupoissa Faba tarjoaa vakuutusturvaa LähiTapiolan kautta. (Eläinten kuljetusvakuutus 2012.)

6 Nautaeläimen käsittely

Nautaeläimiä tulee käsitellä säännöllisesti, jotta luottamus säilyy ihmisen ja eläimen välillä. Luottamuksen kautta eläintä pystyy käsittelemään paremmin eri tilanteissa.

Käsitteltävyys lisää eläimen hyvinvointia ja vähentää stressiä. Stressin myötä tulee taloudellisia tappioita. Lihakarjalla se näkyy kasvussa ja lihanlaadussa. Lypsykarjalla se vaikuttaa kasvuun ja maitotuotokseen. Stressi lisääntyy sen myötä, miten eläin kokee hoitotilanteen. Naudalle stressaavia tilanteita ovat esimerkiksi laumasta eristäminen, yksin oleminen, outo ympäristö, uhkaavasti käyttäytyvä käsittelijä ja kipua tuottavat toimenpiteet. Käsittelyn aiheuttama stressi on yleensä naudalle hetkellistä. Joskus stressaavassa käsittelytilanteessa ollut ihminen voi laukaista naudassa stressi-reaktion läsnäolollaan uudestaan, esimerkiksi eläinlääkäri. (Jahkola 2005, 11-13.)

Naudan käsitteltävyys auttaa parantamaan työturvallisuutta. Nautaa käsiteltäessä oikein vähennetään työtaturmariskiä. Tyypillisiä riskitilanteita ovat kiihtyneet eläimet, pelokkaat eläimet, kiimaiset eläimet, puutteellinen välineistö, sonni-uho sekä vasikkaa puolustava emä. (Jahkola 2005, 11-13.)

Eläinsuojelulaki kiinnittää huomiota eläinten käsittelyyn ja määrää eläintenpidon suhteen tietyt perussäännöt. Eläinsuojelulain tarkoituksena on ehkäistä eläimiin kohdistunutta tarpeetonta kipua ja edistää eläinten hyvinvointia. (Jahkola 2005, 11-13.)

7 Jalostus

7.1 Tuotosseuranta ja emolehmätarkkailu

Lypsylehmätilat voivat kuulua tuotosseurannan piiriin, jota ylläpitää ProAgria.

Tuotosseurantaan kuuluvan tilan kaikista nautaeläimistä tulee pitää kirjaa, niistäkin jotka ovat olleet karjassa vain osan vuotta. Tuotokset hyväksytään virallisiksi vain, jos kaikki tilan naudat ovat seurannan piirissä. Tuotosseurannan kirjanpidossa tulee ilmoittaa kaikista eläimistä tunnistustiedot, kuten EU-tunnus, korvanumero, sukupuoli, rotu, polveutuminen ja syntymäpäivä. Kirjanpidosta tulee löytyä myös sie-

mennys-, astutus- ja poikimisajat, alkionsiirrot, siemennykseen ja astutukseen käytettyjen sonnien nimet ja EU-tunnukset tai kantakirjanumerot, kantakirjaluokka, eläimen kaikki osto- ja poistotiedot sekä sairaudet koelypsypäivänä. (Lypsykarjan tuotosseurannan ohjesääntö 2015.)

Tuotosseurannan avulla tilallisen on helpposeurata maitomääriä, solu-, rasva- ja valkuaispitoisuuksia. Tuotantoseurantarekisteriin kirjataan lehmäkohtainen ja karjakohtainen maitotuotos ja lisäksi rasva- ja valkuaismäärät, maidon keskirasva- ja valkuaispitoisuus ja solupitoisuus. Tuotosseurannan näytteenottoa eli koelypsyä tehdään tilakohtaisesti, joko 2,4,6 tai 8 viikon välein. Koelypsy suoritetaan Proagrian tuotantoneuvojan kanssa tai tilallinen itse. Koelypsyy osallistuu kaikki lehmät ja ne joiden poikimisesta on kulunut vähintään 72 tuntia. Lehmän viralliseksi maitotuotokseksi lasketaan sen seurantavuoden tuotos. Karjan keskituotos lasketaan siten, että seurantavuoden kaikkien lehmien maito-, rasva- ja valkuaisuotokset lasketaan erikseen yhteen, nekin jotka ovat olleet osan aikaa karjassa. Tulokset jaetaan sitten keskimääräisellä lehmäluvulla, joka saadaan jakamalla lehmien ruokintapäivien summa seurantavuoden päiväluvulla. Seurantavuodeksi katsotaan kalenterivuosi eli tammikuun 1 päivä- joulukuun 31 päivä. Tuotosseurannan tulosten perusteella pystytään hyödyntämään jalostusarvojen laskennassa. (Lypsykarjan tuotosseurannan ohjesääntö 2015.)

Faba tarjoaa emolehmäkarjoille emolehmätarkkailupalvelua. Palvelussa seurataan emolehmäkarjan jalostusominaisuuksia ja karjan kehitystä. Palvelu sisältää jalostusneuvojan käytön joka vuosi, josta maksetaan karjakoona mukaan. Jalostusneuvoja tekee karjalle jalostussuunnitelman tilan pyynnöstä. Jalostussuunnitelman avulla pystytään kehittämään karjan ominaisuuksia ja ostamaan oikeita yksilöitä karjaan. Emolehmätarkkailuun kuuluva tila punnitsee eläimien syntymä-, vieroitus- ja vuodenpainoja ja seuraavat eläimien kasvua ja tuotantoa säännöllisesti. Myös tietoja hyödynnetään eläinten sairauksista ja hoidoista, poikimisten sujumisista sekä teurastuloksista, jotka tallentuvat pääteurastamoilta automaattisesti neuvonnan tietokantaan. Kaikkia tietoja hyödynnetään jalostusarvoa laskettaessa. (Emolehmätarkkailu n.d.)

7.2 Emolehmän jalostusindeksit

Jalostuksessa apuna ovat erilaiset jalostusindeksit. Lihakarjalle lasketaan jalostusindeksit viisi kertaa vuodessa ja seitsemälle eri jalostusominaisuudelle. Vasikan syntymäpainosta pystytään laskemaan syntymäpainoindeksi. Syntymäpainosta lasketaan kaksi vaihtoehtoista indeksiä. Syntymäpainoindeksi ja kiloindeksi.

Syntymäpainoindeksi tulisi olla 100 tai alle sen. Jos syntymäindeksi on yli 100 eläin periyttää silloin keskimääräistä korkeampaa syntymäpainoa. Kiloindeksi tulkitaan kiloissa. Korkealla syntymäpainolla on yhteys poikimavaikeuksiin ja tämä tulee huomioida eläinvalinnassa. (Jalostettavat ominaisuudet n.d.)

Vieroituspainoindeksi lasketaan punnitsemalla, kun eläin on 150-250päivän ikäinen. Vieroituspainoindeksi kuvaa naudan kasvukykyä syntymästä vieroitusikään. Mitä korkeampi luku on sen korkeampaa vieroituspainoa eläin periyttää jälkeläisilleen. Vieroituspainoindeksi ilmoitetaan suhteellisena indeksinä ja kiloindeksinä. 200 päivän ikäiseltä lasketaan painosta myös emoindeksi. (Jalostettavat ominaisuudet n.d.)

Emoindeksi kertoo kuinka korkeaa emo-ominaisuutta eläin periyttää. Tavoitteena on korkea emoindeksi. Emoindeksin tärkein ominaisuus on maidontuotantokyky, jolla turvataan vasikan kasvu syntymästä vieroitukseen. Eläin, jolla on korkea emoindeksi periyttää hyviä emo-ominaisuuksia verrattuna eläimeen, jonka emoindeksi on 100 tai sen alle. (Jalostettavat ominaisuudet n.d.)

Vuodenpainoindeksi eli 365 päivän painoindeksi punnitaan, kun eläin on 325-405 päivän ikäinen. Mitä korkeampi tulos on, sen parempi vuodenpainoindeksi on. Korkea vuodenpainoindeksi kertoo hyvästä kasvutaipumuksesta. Tämä julkaistaan myös sekä suhteellisena indeksinä, että kiloindeksinä. Poikimahelppousindeksiin vaikuttaa vasikan syntymäpaino, jota hyödynnetään poikimahelppousindeksiä laskettaessa. Poikimahelppousindeksin avulla pystytään vaikuttamaan vasikan syntymän helppouteen. Poikimahelppouden ilmottaminen on hyvin tärkeää syntymäilmoituksen yhteydessä. Lihakarjan kantakirjaus kertoo rodunpuhtaudesta. (Jalostettavat ominaisuudet n.d.)

7.3 Lypsylehmän jalostusindeksit

Lypsykarjassa mietitään maitotuotosta, valkuaistuotosta, rasvatuotosta, valkuaispitoisuutta, rasvapitoisuutta ja pitkämaitoisuutta. Lypsylehmillä olennaisia ovat myös myös käyttöominaisuudet. Terveysindeksissä yli 100 oleva indeksi kertoo tyttärien olevan keskimääräistä terveempiä yksilöitä. Utareterveysarvostelussa katsotaan utareterveyttä. Siihen vaikuttaa utaretulehdusten hoidot ja maidon soluluvut kolmelta ensimmäiseltä lypsykaudelta. Laskentaan vaikuttaa myös utarerakenteen arvostelu. Muut hoito-indeksit sisältävät eläinlääkärin tekemistä muista hoidoista sonnin tyttärille, kuten poikimiseen liittyvät lisääntymisongelmat, tiinehtymisongelmat, aineenvaihduntasairaudet sekä jalka- ja sorkkasairaudet. Hoitotiedot kerätään kolmelta ensimmäiseltä lypsykaudelta. (Jalostettavat ominaisuudet n.d.)

Sorkkaterveysindeksi perustuu sorkanhoitajien merkintöihin kolmelta ensimmäiseltä lypsykaudelta. Sorkkaterveyden periytymisaste koetaan pieneksi vähäisen tiedon vuoksi, jotta indeksit olisivat luotettavia. Hedelmällisyysindeksissä katsotaan tyttärien tiinehtyvyyttä. Tämä koostuu siemennysten lukumäärästä siemennyskaudella, aika ensimmäisestä siemennyksestä viimeiseen ja aikaa poikimisesta ensimmäiseen kiimaan. Sonneille lasketaan tyttärien uusimattomuusprosentti. Ominaisuus kertoo miten hyvin tyttäret ovat tiinehtyneet aloitussiemennyksestä. Tämä ei kuulu hedelmällisyysindeksiin. Siemennys on onnistunut silloin kun siemennystä ei ole uusittu ensimmäisestä siemennyksestä 56 päivän sisällä. Sonnista lasketaan oma uusimattomuusprosentti. Uusimattomuusprosentti perustuu sonnin sperman laatuun, onko sonni ollut hyvä tiineyttäjä. Mitä korkeampi uusimattomuusprosentti indeksi on, silloin sonni on onnistunut tiineyttämään toivotulla tavalla, eikä siemennystä ei ole uusittu 60 päivän kuluessa aloitussiemennyksestä. (Jalostettavat ominaisuudet n.d.)

Poikimaominaisuuksiin kuuluu kaksi yhdistelmäindeksiä, kuten syntymäindeksi ja poikimaaindeksi. Syntymäindeksi lasketaan kahdesta ominaisuudesta. Vasikkakuolleisuus isänä -indeksi, josta katsotaan sonnin vasikoiden kuolleisuutta. Toisena ominaisuutena on poikimavaikeus. Poikimavaikeus kuvaa poikimavaikeuksien määrää, kun sonnin jälkeläinen syntyy. Poikimaominaisuuden toisena indeksinä on poikimaaindeksi, joka koostuu kahdesta ominaisuudesta. Poikimaaindeksissä katsotaan sonnin tyttärien

kykyä poikia. Näihin kahteen ominaisuuteen kuuluu vasikkakuolleisuusindeksi ja poikimavaikeusindeksi. Vasikkakuolleisuusindeksissä katsotaan emänisänä kuvaavaa sonnin tyttärien vasikkakuolleisuutta. Toisena ominaisuutena on poikimanvaikeus emänisänä. Poikimavaikeudessa katsotaan poikimavaikeuksien määrää, kun sonni on emän isänä. (Jalostettavat ominaisuudet n.d.)

Lypsylehmän kestävyudessa katsotaan sonnin tyttärien kestävyyttä, eli kuinka kauan lehmä on ollut tuotannossa. Kestävyysindeksi koostuu tyttärien keskimääräisestä ajasta karjassa. Kestävyysindeksi kertoo lehmän keskimääräisestä kestävyydestä, kuten terveydestä, tuotoksesta tai rakenteesta. Vasikan elinvoimaindeksi kuvaa vasikoiden ja nuorkarjan elinvoimaa, jotka koostuvat neljästä eri jalostusarvosta. Neljä jalostusarvoa kuvaavat vasikan elinvoimia tiettyinä ajan jaksoina, jotka ovat 1-30pv ja 31-458pv molemmille sukupuolille erikseen. (Jalostettavat ominaisuudet n.d.)

Lypsettävyysindeksi kertoo sonnin tyttärien maidon virtauksesta, eli kuinka herkästi maitoa heruu. Tavoitteena ovat normaalilypsyiset lehmät, joiden isän indeksi on noin 100. Suuri indeksiarvo tarkoittaa herkkälypsyistä yksilöä, joilla on vuototaipumusta. Arviointi perustuu karjanomistajan omaan arvioon 1 (tiukka)-5 (herkkä). Nykyään maidon kuiva-ainevirtausta pystytään seuraamaan elektronisesti maitomittareilta ja lypsyroboteilta. Vuotoindeksi kertoo sonnin jälkeläisten taipumuksesta vuotaa maitoa lypsyjen välillä. Indeksillä alle sadan on tyttäreillä keskimääräistä enemmän vuotoa lypsyjen välissä. (Jalostettavat ominaisuudet n.d.)

Luonneindeksi lasketaan sonnin tyttärien luonteenarvostelusta. Korkeampi indeksiarvo kertoo sonnin periytävän hyväluonteisia tyttäriä. Karjanomistaja arvioi tyttären luonteen 1(huono)-5(erittäin hyvä) asteikolla (Jalostettavat ominaisuudet n.d.) Luonteen periytyvyysaste on kuitenkin noin 0,15. Eläimen ja ihmisen välinen suhde kehittyy vasikan ensipäivistä lähtien. (Uusitalo 2012, 22.)

7.4 Siitossonnin rakenneominaisuudet

Hyvän siitossonnin valintaan vaikuttaa tilan jalostuksellinen tarve. Hyvän siitossonnin tärkein tehtävä on hyvä hedelmällisyys. Hyvän siitossonnin tulee myös olla rakeenteellisesti terve ja kestävä. Sonnin tulee täyttää ominaisuuksiltaan tilan vaatimat

puutokset karjassa. (Mikkonen 2013, 9-10.) Sonnin valinta on karjassa yksi tärkeimmistä päätöksistä. Sonnia käytetään keskimäärin neljä vuotta karjassa. Sonninvalinta vaikuttaa karjassa vuosia ja vuosikymmeniä. (Strohecker n.d.)

Sonnin rakenne vaikuttaa tiineyttämiskykyyn. Rakenneominaisuudet periytyvät jälkeläisille. Rakenneongelmiin vaikuttaa myös kasvuolosuhteet ja ruokinta, kuten erilaiset ravinnepuutostilat. Siitossonnin painon kasvu tulee kehittyä samaan tahtiin nivelten kanssa. Säännöllisellä sorkanhoidolla pyritään välttämään sorkkaongelmia ja -tauteja. Sonnin tulee kävellä vaivattomasti niin, että takajalka astuu etujalan jälkeen. Yli- tai aliaistuminen kertoo rakenneongelmista, samoin sorkan epätasapainossa olevat askellukset. Sorkan epätasapainoinen kulumisen syynä ovat jalan virheasennot. Takajalkojen asento ja kulmat ovat kriittisimmät paikat astumistilanteessa, koska paino on takajalkojen nivelten päällä. Takajaloissa tulee olla joustavuutta, sillä liian suorista takajaloista puuttuu joustavuus. Jalkojen tulee olla takaa päin katsottuna suorassa linjassa. Ei saa kääntyä ulos- tai sisäänpäin. (Strohecker n.d.)

Siitossonnin luonteen tulee olla ihmiseen luottava, nöyrä ja silti sonnimaisten maskuliininen. Sonni ei saa kuitenkaan olla arka, liian kiltti tai aggressiivinen. Sonnia tulee pystyä käsittelemään turvallisesti. Sonnilla tulee olla sukupuoliviettiä eli lipidoa. (Strohecker n.d.) Suurta karjamäärää astuttaessa tulee sonnin suvut ottaa huomioon. Sukusiittoisuus heikentää hedelmällisyyttä ja eläimen tuottantokykyä. (Mikkonen 2013, 12.) Sonnin tulee olla sukukypsä astutuskauden alussa. Sonnin sukukypsyyttä voidaan arvioida kivesten ympärysmitalla, jonka tulee olla keskimäärin yli 30cm. (Pesonen 2016, 58-59.)

7.5 Emolehmän rakenneominaisuudet

Emolehmän rakenneominaisuuksia mietitään, jotta emo selviytyy poikimisesta luonnollisesti. Emolehmän tulee olla feminiinen eli lehmän näköinen. Emolehmä ei saa olla liian lihaksikkaan näköinen. Silloin ne eivät ole yhtä hedelmälisiä ja tuottavia yksilöitä. Hyvärakenteisella emolehmällä on pitkä ja syvä runko. Syvä runko antaa tilaa karkean rehun hyötykäyttöön. Pitkä runko antaa tilaa vasikalle kehittyä kohdussa. Pään tulee olla siro. Utare ja vetimet ovat tarpeeksi pienet ja sijoittuvat

kintereen yläpuolelle. Jalkojen ja sorkkien tulee olla kestävät. Emolehmän tulee kestää sonnin painon kannattelemisen. Poikimisia helpottaakseen emolehmällä tulee olla suuri lantio. Istuinluiden etäisyys on oltava tarpeeksi suuri toisistaan. Istuinluun ja lonkkaluun välinen etäisyys tulee olla suhteellisen pitkä. Lantion suuntautuminen alaspäin helpottaa poikimisia. (Pesonen 2009, 1-2.) Utare- ja vedinrakenne vaikuttavat maidontuotantokykyyn ja vasikan kykyyn imeä maitoa (Strohecker n.d, 58).

7.6 Lypsylehmän rakenneominaisuudet

Lypsylehmän hyviin rakenneominaisuuksiin kuuluu neljä pääkohtaa: utare, vetimet, jalat ja runko. Utareen tulee olla edestä ja takaa hyvin kiinnittynyt. Utareen tulee olla kintereen yläpuolella (Hulsen 2007,10). Utareen ihon tulee olla silkkisen pehmeää ja joustavaa, jotta utare pystyy venymään ja kutistumaan maitomäärän mukaan. Hyvän utarekudoksen myötä utare tyhjenee helposti. Lypsyn jälkeen utareen tulee näyttää tyhjältä ja rukkasen tuntukselta. Huonosti tyhjentyneen utare altistaa utareturehduksille (Minkälainen on hyvä rakenteinen lehmä? n.d.)

Utatarekiinnityksien on oltava vahvat. Etukiinnityksen tulee kiinnittyä pitkälle ja leveästi runkoon. Takakiinnityksen tulee alkaa mahdollisimman ylhäältä ja oltava yhtä leveä koko matkan utareelle asti. Oikein kiinnittynyt utare pystyy varastoimaan suuren maitomäärän ja kestää maitomäärän paineen. Keskiside kannattelee utarettä ja sen tulee jatkua koko utareen matkalta, jotta keskiside pitää vetimet paikoillaan. Vetimien pitää sijaita utarelohkon keskellä (Minkälainen on hyvä rakenteinen lehmä? n.d.) Vetimien keskimääräinen pituus on noin 5cm (Hulsen 2007,10).

Lypsylehmän lonkkaluun ja sääriluun välisen kulman tulee olla 150 astetta. Liian suuri kinnerkulma tekee liikkeestä liian lyhyen ja liian pieni kulma vaikeuttaa makuulle menoa. Huono makuulle meno altistaa vedinpolkemille. Jalka- ja sorkkavaivat heijastuvat usein jalka-asentoihin, sillä eläin yrittää helpottaa kipua viemällä jalat mahan alle tasataksaan painorasitusta. Takajalkojen tulee olla takaapäin suorat. Suorilla jaloilla eläimen liikkeet ovat suorat ja sorkat kuluvat tasaisesti. Jalkavirheasentoja pystytään korjaamaan säännöllisellä sorkanhoidolla jonkin verran. (Uusitalo 2012,25-26.)

Oikeanlainen vuohinen on joustava ja vahva, jotta se kestää eläimen painon aiheuttaman rasituksen. Vento vuohinen aiheuttaa eläimelle vääränlaista liikerataa ja

vaikeutta mennä makuulle ja nousta ylös. Pysty vuohinen ei aiheuta niin vakavia jalkaongelmia kuin vento vuohinen, mutta se on usein joustamaton. Sorkkakulmalla ja vuohisella voi olla yhteyttä, sillä yleensä huonolla sorkkakulmalla on esiintynyt ventoa vuohista. Sorkkakulman ja vuohisen painumiseen voivat vaikuttaa olosuhteet, kuten lattiamateriaalit, parren pituus ja kuivitus. (Uusitalo 2012,25-26.) Sorkkakulman ihanne on 60 astetta (Minkälainen on hyvä rakenteinen lehmä? n.d.). Jalkojen luuston tulee olla kevyt ja litteä, joka on kestävämpi kuin pyöreä ja raskas. Kevyt luusto ei aiheuta nivelille turhaa rasitusta. Luusto ei saa olla kuitenkaan liian kevyt, sillä hennolla eläimellä ei ole tarpeeksi runkoa ja se on kapasiteetiton. (Uusitalo 2012,25-26.)

Lypsylehmän runko antaa mahdollisuuden muille ruumiin osille kiinnittyä oikealla tavalla. Rungossa pitää olla tilaa sisäelimille. Rungon tulee olla syvä ja laaja. Kylkiluiden tulee kaareutua utareta kohden. Rinnan tulee olla leveä, mutta ei näytä raskaalta. Lehmän tulee olla pitkä ja korkea antaakseen tilaa rungolle, mutta olematta silti liian suurikokoinen ja raskas (Minkälainen on hyvä rakenteinen lehmä? n.d.) Yleensä lypsylehmän utare- ja jalkaominaisuuksia huomioidaan eniten. Lehmää tulee katsoa kokonaisuutena. Hyvä lypsylehmä ei ole lihoamiseen tai lihaksikkuuteen taipuvainen, vaan sen painon vaihtelun tulee olla pientä. Lehmän tulee käyttää energiansa maidontuotantoon, ei massan kasvattamiseen. (Uusitalo 2012, 26.)

8 Myynti-ilmoituksen laadinta

Markkinoinnin avulla löydetään mahdollisia ostajia eläimille. Myyjän pitää osata markkinoida eläimiään muita paremmin, jotta eläimet erottuvat muista myytävistä eläimistä. Myytävien eläinten tulee olla sellaisia, että ostajat hyötyvät niistä omassa karjassaan. Myyjän on osattava löytää karjastaan sellaisia yksilöitä, jotka hyödyttävät molempia kaupan osapuolia. Myyjän pitää miettiä hinta markkinoiden mukaan, mutta eläimen laadusta tinkimättä. Asiakastyytyväisyyden myötä saadaan uusia tyytyväisiä asiakkaita (Mitä markkinointi on? n.d.) Myynti-ilmoituksen laatimisen vaiheet (ks kuvio 4.)

Kuvio 4 Myynti-ilmoituksen laatimisen vaiheet.

8.1 Erilaisia myyntikanavia

Erilaisia myyntikanavia nautakarjajaloilla ovat huutokaupat, tilojen omat kotisivut, meijerit, teurastamot, lehtimyynti ja verkkokaupat. Internet tarjoaa laajat mahdollisuudet markkinointiin, kuten markkinointi-, viestintä- ja mainoskanavia. (Eronen 2009, 23.)

8.1.1 Huutokauppa

HKScan, Limousin kasvattajat ja Atria järjestävät liharotuisten sonnihuutokaupan joka vuosi. Syksyllä tilallisilla on mahdollisuus kartoittaa sonnivasikoita ja sijoittaa kasvaamaan sonnikoteihin. Kasvatuskoteihin otetaan vain sonnivasikota tuotosseurannan piirissä olevilta tiloilta. Sonnikodissa sonneille suunnitellaan kasvatuskoe. Talvikaudella sonneja mitataan ja punnitaan kuukauden välein. Huutokaupan lähestyessä tehdään rakennearvostelut ja valitaan yksilöt huutokauppaan. Huutokauppaan osallistuvat sonnit ilmoitetaan yrityksen internet sivuilla. (Siitossonnikasvattamotoiminta n.d)

8.1.2 Sosiaalisen median markkinat

Sosiaalisessa mediassa käydään kauppaa nykyään hyvinkin ammattimaisesti. Suosituimmissa kaupparyhmissä voi olla kymmeniä, jopa satoja tai tuhansia käyttäjiä. Ilmoituksessa on tärkeää olla selkeät ja valoisat kuvat, joista näkee selkeästi myytävän eläimen. Lisäksi myynti-ilmoituksen tekstin tulee olla selkeä, rehellinen ja ytimekäs. Oman myynti-ilmoituksen vetovoimaisuutta voi parantaa käyttämällä videoita myynti-ilmoituksessa. (Rajala 2018.)

Yrittäjän kannattaa panostaa sosiaalisiin medioihin, joissa liikkuu paljon ihmisiä, unohtamatta kuitenkaan omia kotisivujaan. Sosiaalisissa medioissa on helppo kohdata ja sitouttaa ihmisiä, jotka ovat kiinnostuneita kohderyhmästä. Sosiaalinen media toimii myös väylänä ohjata uusia potentiaalisia asiakkaita yrityksen omille kotisivuille ja muihin medioihin. (Mantila 2016, 8.)

8.1.3 Verkkokaupat

Faba ylläpitää verkkosivustoa nimeltä Nautanetti. Nautanettiin voi luoda omat käyttäjätunnukset, joiden alla esitellään myytäviä nautoja. Nautanetissä on lypsykarjalle ja lihakarjalle omat sivut. Sivustolla on myös alkiokauppaa. (Eläinkauppa, n.d.)

Eläinpörssi on Suomen Highland Cattlen Club ry:n jäsenille tarkoitettu verkkosivusto. Verkkosivustolle jäsenet voivat laittaa naudat myyntiin ja tilasonnit esille. Myytävien ja esillä olevien eläinten tulee olla puhtaita Highlandeja. (Eläinpörssi, n.d)

8.1.4 Tilojen omat kotisivut

Lihakarjatilalliset myyvät karjaansa myös omilla verkkosivuillaan. Verkkosivustot ovat tilan kotisivut joissa on tilaesittelyt ja tilaan arkeen kuuluvia ajankohtaisia tietoja, kuten Millolan tila myy Hereford-karjaa omilla kotisivuillaan. (Hereford karja n.d.)

8.1.5 Lehtimyynti

Sanomalehtimainontaa pidetään edelleen tärkeänä osana markkinointiviestintää. Sanomalehdissä pidettyä mainontaa pidetään luotettavana, mutta sen haasteena yritykselle on sen lyhyt vaikutusaika. (Markkinointiviestintä 2016.)

Maatalouslehdissä kuten Maaseudun Tulevaisuudessa on oma myyntiosionsa eläimille. Lehti-ilmoituksessa on tärkeää keskittää huomiota ilmoituksen näkyvään ulkoasuun, joka herättää mahdollisessa ostajassa kiinnostusta.

8.1.6 Omistajakirje/Meijeri

Meijerin omistajakirjeessä on myyntisivusto, johon voi ilmoittaa myytäviä eläimiä. Omistajakirjeen avulla myynti-ilmoitus tavoittaa maidon tuottajat. Meijerin tuotantoneuvojat ottavat vastaan myynti-ilmoituksia, jotka julkaistaan seuraavassa tuottajakirjeessä. Omistajakirje on suunnattu kaikille sen meijerin maidonlähettäjille. Omistajakirjeen jakaa maitoauto.

Valion tuottajilla on verkossa Valmakauppa, jossa on ilmoitustaulu, johon voi tehdä vapaamuotoisia osto- ja myynti-ilmoituksia. (Osuuskunta ItäMaito tiedottaa! n.d.)

8.2 Eläintiedot

Myynti-ilmoituksessa tulee näkyä sukupuun lisäksi kaikki tuotanto- ja käyttöominaisuudet, rakennearvostelu sekä hinta. Lisäksi terveysstatus on oltava näkyvissä. Mitä laajemmin myynti-ilmoituksessa kerrotaan eläimestä, sitä paremmin ostaja kiinnostuu myytävästä.

8.3 Kuva

Laadukkaalla kuvalla saadaan ostajat kiinnostumaan. Ostajat kiinnittävät huomiotaan enemmän kuvaan kuin tekstiin. (Parri n.d.)

Hyvässä myynti-ilmoituksessa on selkeä ja hyvä kuva naudasta. Kuvassa tulee näkyä naudan rakenne. Kuva kannattaa ottaa selkeää taustaa vasten. Karsinassa otetussa kuvassa nauta ei pääse edukseen.

9 Oppaan laadinta

Opinnäytetyö tuotettiin laadullisena menetelmänä. Opinnäytetyössä lähteinä toimivat Internet-lähteet ja erilaiset artikkelit aiheeseen liittyen. Työn tavoitteena oli tuottaa käytännönläheinen, selkeä ja helppolukuinen opas.

Työntilaajan ja ohjaavan opettajan kanssa päädyttiin tuottamaan laajan oppaan sijaan tiivis tietokortti. Opinnäytetyön ohella syntyi tietokortti, johon on koottu myyntitilanteessa muistettavat oleelliset asiat. Tietokorttia on helppo jakaa tilallisille erilaisissa tilaisuuksissa. Tietokortissa on naudan markkinointivinkkejä ja myynti-ilmoituksen laadintaohjeita. Tietokortissa myös muistutetaan ottamaan huomioon tarttuvien tautien riski.

10 Johtopäätökset

Myynti-ilmoituksen erottuminen massasta vaatii ilmoitukselta kiinnostavan ulkoasun. Myynti-ilmoituksen tulee olla ytimekäs ja tiivis tietopaketti myytävästä eläimestä. Sukupuoli, jalostusarvo, luonne, lypsettävyys, emän tuotos, päiväkasvu, hedelmällisyys sekä hinta koetaan tärkeäksi näkyä ilmoituksessa. Laadukkaalla ja selkeällä kuvalla herätetään ostajassa kiinnostusta. Myös mahdollisesta kuvasta ostaja voi nähdä eläimen rakenteen. Kuvan näkeminen ei kuitenkaan korvaa paikan päällä käyntiä, mikä on suositeltavaa ostotilanteessa. Monia eri myyntikanavia käyttämällä saavutetaan suurempi näkyvyys mahdollisen asiakaskunnan keskuudessa.

Sosiaalinen media on yksi nopeimmin kasvava markkinointikanava, jossa pystytään tavoittamaan paljon ihmisiä yhdellä ilmoituksella. Sosiaalista mediaa

hyödynnettäessä on tärkeää kiinnittää huomiota ilmoituksen visuaaliseen sisältöön. Eläimen myyntiä suunniteltaessa on hyvä ottaa huomioon, että myynti ei käy hetkessä vaan siihen on varattava aikaa ja suunnitelmallisuutta. Jo pelkästään terveysasioissa menee aikaa, kuten salmonellanäytteissä.

Eläimen myyjän on huolehdittava tarpeellisten terveystodistusten hankinnasta. Eläimen myynnissä on monta eri vaihetta, jotka pitää muistaa ottaa huomioon (ks. kuvio 4). Ostajan kannattaa ottaa huomioon tautipaine eläimiä ostaessa. Jos on tarkoitus ostaa useampia eläimiä kerralla, kannattaa suosia suurempia ostoeläinmääriä samasta paikasta.

11 Pohdinta

Opinnäytetyön tavoitteena oli koota laaja opas, mutta tämä osottautui liian laajaksi. Siksi päädyttiin tekemään tiivis tietokortti. Opinnäytetyössä onnistuttiin keräämään perustietopohja naudan myyntiä ajatellen. Opinnäytetyön haasteena oli löytää syventävää tietoa aiheesta, joten työssä käsitellään perustasolla nautojen tarttuvia tauteja, käsittelyä, jalostusta ja markkinointia.

Markkinoinnissa pohditaan erilaisia myyntikanavia naudan myyntiä ajatellen. Markkinoinnissa on omat haasteensa ja se on käsitteenä laaja ja hankala hallita. Nautakarjan markkinoinnista ei ole konkreettista tietoa, joten markkinointitiedon soveltaminen on hankalaa.

On olemassa monenlaisia markkinointikanavia, joista mahdolliset ostaja ehdokkaat tulee löytää. Myynti-ilmoitusta laadittaessa ei ole olemassa yhtä tiettyä mallia. Jokainen ilmoitus on omanlaisensa ja ihmiset painottavat eläimen eri ominaisuuksia. Myynti-ilmoituksen laadinnassa täytyy muistaa kertoa eläimestä mahdollisimman laajasti, jotta ostaja kiinnostuu myytävästä kohteesta.

Jatkoa ajatellen tulisi miettiä markkinakanavien merkitystä laajemmin ja syvemmin. Sosiaalisen median trendit muuttuvat melko nopeasti, joten se vaatii yrittäjältä aktiivista asioiden seuraamista.

Jatkoa ajatellen voisi kehittää myynti-ilmoitusesimerkkejä, joita tilalliset voisivat hyödyntää omia ilmoituksia suunnitellessaan. Myynti-ilmoituksen laadinta

helpottuisi. Työn tuloksena valmistui tietokortti. Toivon että tietokortista on hyötyä tilallisille jotka miettivät eläimen myyntiä.

Lähteet

- L1429/2006. Laki eläinten kuljetuksesta. Annettu 29.12.2006. Finlex, valtion säädöstietopankki. Viitattu 10.3.2018
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2006/20061429>.
- Alasuutari, S. N.d. Eläinainekauppa. Edu Opetushallitus. Opintomateriaali. Viitattu 6.4.2018. www03.edu.fi/oppimateriaalit/lypsykarjanjalostus/.
- Baker, M.2017. Helpful tips for handling cattle safely. Artikkelin Farming magazine verkkosivut. Viitattu 24.4.2018. <https://www.farmingmagazine.com/bits-and-pieces/safety/handling-cattle-safely/>.
- BVD (Bovine Viral Diarrhoea) eli virusripuli. N.d. Artikkelin Eläinten terveys ETT ry:n verkkosivut. Viitattu 19.4.2018.
https://www.ett.fi/tarttuvat_taudit/nautojen_tarttuvat_taudit/bvd.
- BVD eli naudan virusripuli. 2017. Artikkelin Eviran verkkosivut. Viitattu 8.3.2018.
<https://www.evira.fi/elaimet/elainten-terveys-ja-elaintaudit/elaintaudit/naudat-ja-biisonit/bvdmd-eli-naudan-virusripuli/>.
- Eläinkaupan ohjeet. N.d. Faban verkkosivut. Viitattu 11.3.2018.
<http://www.faba.fi/fi/elainkaupan-ohjeet>.
- Eläinkauppa. N.d. Faban verkkosivut. Viitattu 12.3.2018.
<http://www.faba.fi/fi/elainkauppa>.
- Eläinpörssi. N.d. Highland cattle club ry:n verkkosivut. Viitattu 10.3.2018.
<https://www.highlandcattle.fi/elainpoerssi2>.
- Eläinten kuljetusvakuutus. 2012. Faban verkkosivut. Viitattu 10.3.2018.
http://www.faba.fi/sites/default/files/common/1_7_2012_tuoteseloste_elainten_kuljetusvakuutus.pdf.
- Emolehmätarkkailu. N.d. Faban verkkosivut. Viitattu 24.4.2018.
<http://www.faba.fi/fi/palvelut/emolehmatarkkailu>.
- Eronen, V. 2009. Sosiaalisen median hyödyntäminen ohjelmistoalan yrityksissä, Diplomityö. Lappeenranta teknillinen yliopisto, Tuotantotalous. 23. Viitattu 7.4.2018. <http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/46860/nbnfi-fe200908042002.pdf?sequence=3&isAllowed=y>.
- ETU Nautakarjan terveystodistus. 2013. Lomake Eläinten terveys ETT ry:n verkkosivuilla. Viitattu 20.4.2018.
https://www.ett.fi/sites/default/files/user_files/ohjeet_ja_lomakkeet/ETU%20Nautakarjan%20terveystodistus%20290413.pdf.
- Hereford karja. N.d. Millolan tilan verkkosivut. Viitattu 12.3.2018.
<http://www.millola.com/karja.html>.
- Hulsen, J. 2007. Lehmähavantoja. Lehmälähtöisen karjanhoidon opas. ProAgria Maaseutukeskuksen liitto.
- Jahkola, J. 2005. Johdatus nautaeläinten käsittelyyn. Turku:LSO Foods.

Katse vasikkaan! särkyä sorkissa. N.d. Tarttuvat sorkkatulehdukset lihanaudoilla. Pdf-dokumentti Eläinten terveys ETT ry:n verkkosivuilla. Viitattu 9.3.2018. https://www.ett.fi/sites/default/files/user_files/terveydenhuolto/9.Tarttuvat%20sorkkatulehdukset.pdf.

Kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvat eläinkuljetukset. 2016. Artikkelin Eviran verkkosivut. Viitattu 10.3.2018. <https://www.evira.fi/elaimet/elainsuojelu-ja-elainten-pito/elainsuojelu-kuljetuksissa/kaupalliset-kuljetukset/>.

Käytä tautisulkua oikein!. 2017. Pdf-dokumentti Eläinten terveys ETT ry:n verkkosivuilla. Viitattu 17.4.2018. https://www.ett.fi/sites/default/files/user_files/ohjeet_ja_lomakkeet/Yleis_K%C3%A4yt%C3%A4%20tautisulkua%20oikein_kuvallinen_23.3.2017.pdf.

Laadullinen tutkimus. 2015. Tutkimusstrategiat. Koppa. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 20.4.2018. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>.

Laiho, K. & Lehtonen, H. 2014. Nautatilojen tautiriskien hallinta. Opinnäytetyö. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma. Viitattu 4.3.2018. <https://www.theseus.fi/handle/10024/78526>.

Lehtonen, H., Niskanen, O., Karhula, T. & Jansik, C. 2017. Maatalouden rakennekehitys ja investointitarve vuoteen 2030. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus. Luonnonvarakeskus Luke. Viitattu 8.4.2018. https://www.luke.fi/wp-content/uploads/2017/04/luke-luobio_19_2017.pdf.

Lypsykarjan tuotosseurannan ohjesääntö. 2015. Julkaisu ProAgria Keskusten Liiton verkkosivuilla. Vaasa: Oy Fram Ab. Viitattu 24.4.2018. https://www.proagria.fi/sites/default/files/attachment/lypsykarjatilan_ohjesaanto_small.pdf.

Mantila, J. 2016. Kotieläintilasta hyvinvoinnin tilaksi. Opinnäytetyö. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala. Viitattu 7.4.2018. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/117073/hepokuusela%20valmis.pdf?sequence=1_

Markkinointiviestintä. 2016. Markkinoinnin kilpailukeinot- markkinointiviestintä. Artikkelin Vantaan ammattiotiston verkkosivuilla. Viitattu 22.4.2018. http://www.verkkovaria.fi/taydentavat/markkinointi/?page_id=495#page-top.

Mikkonen, M. 2013. Tilasonnin käyttöohjeistus suomalaisille lypsykarjatilaille. Opinnäytetyö. Savonia-ammattikorkeakoulu. Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma. Viitattu 6.4.2018. http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/57433/Mikkonen_Marjaana.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Minkälainen on hyvä rakenteinen lehmä?. N.d. Artikkelin Semexin verkkosivuilla. Viitattu 5.4.2018 <http://semex.fi/modelcow.html>.

Mitä markkinointi on?. N.d. Artikkelin Yritystoiminta. Viitattu 8.4.2018 <http://www.tieto.osaavayrittaja.fi/mitae-markkinointi-on>.

Muistathan epäillä Mycoplasma bovista. 2013. Esite Eviran verkkosivuilla. Viitattu 9.3.2018.

https://www.evira.fi/globalassets/elaimet/elainten-terveys-ja-elaintaudit/elaintaudit/nauta/mbovis_esite_4_211113.pdf.

Mycoplasma bovis. 2017. Artikkelin Eviran verkkosivuilla. Viitattu 5.3.2018.

<https://www.evira.fi/elaimet/elainten-terveys-ja-elaintaudit/elaintaudit/naudat-ja-biisonit/mycoplasma-bovis/>.

Mycoplasma bovis -tartuntojen vastustaminen nautatiloilla. 2017. Pdf-dokumentti Eläinten terveys ETT ry:n verkkosivuilla. Viitattu 17.4.2018.

https://www.ett.fi/sites/default/files/user_files/ohjeet_ja_lomakkeet/Mycoplasma%20bovis%20vastustusohjelma%20280217.pdf.

Navetan täyttöopas. N.d. Pdf-dokumentti ProAgria Keskusten Liiton verkkosivuilla. Viitattu 20.4.2018. http://www.proagriaoulu.fi/files/navetan_tayttoopas.pdf.

Näytteenotto-ohje nautatiloille. 2012. Artikkelin Eläinten terveys ETT ry:n verkkosivuilla. Viitattu 30.4.2018. <https://www.ett.fi/content/n%C3%A4ytteenotto-ohje-nautatiloille>.

Ojanen, E. 2013. Hiehojen vienti Venäjälle. Opinnäytetyö. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma. Viitattu 10.3.2018. <https://www.theseus.fi/handle/10024/60311>.

Osuuskunta ItäMaito tiedottaa! N.d. Tiedote Valio Osuuskunta ItäMaidon verkkosivuilla. Viitattu 30.4.2018.

<https://www.itamaito.fi/tiedotteet/tuottajatiedotteet>.

Parri, J. N.d. Erotu kuvilla sosiaalisessa mediassa. Artikkelin Suomen digimarkkinoinnin verkkosivuilla. Viitattu 17.4.2017. <https://www.digimarkkinointi.fi/blogi/erotu-kuvilla-sosiaalisessa-mediassa>.

Pesonen, M. 2016. Valitse huolella navetan tärkein eläin!. Artikkelin Nauta lehdessä. 2. 58.-59.

Pesonen, M. N.d. Naudan käyttäytyminen ja käsittely. Pdf-dokumentti InnoNautahanke. MTT. Viitattu 7.3.2018.

https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/mtt/mtt/esittely/toimipaikat/ruukki/Tietopaikka/Emolehmatuotanto/K%C3%A4yttäytyminen%20ja%20k%C3%A4sittely_2011.pdf.

Pesonen, M. 2009. Pitkään karjassa pysyvä emolehämä. Pdf-dokumentti InnoNautahanke. MTT. Viitattu 7.4.2018.

<https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/mtt/mtt/esittely/toimipaikat/ruukki/Tietopaikka/Emolehmatuotanto/Pesonen%20Maiju%20-%20Ihanne%20emo%20etsimss.pdf>.

Pitopaikan suojaaminen eläintautueilta. 2017. Artikkelin Eviran verkkosivuilla. Viitattu 17.4.2018. <https://www.evira.fi/elaimet/elainten-terveys-ja-elaintaudit/elaintautien-vastustaminen-ja-valvonta/elaintautueilta-suojautuminen/>.

Rajala, T. 2018. Haluatko tuotteet kaupaksi Facebook-kirppiksellä? Parilla simppeleillä vinkillä pääset jo pitkälle. Artikkelin Op.median verkkosivuilla. Viitattu 22.4.2018. <https://op.media/talous/Raha-ja-arki/Haluatko-tuotteet-kaupaksi-Facebook-kirppiksella-Parilla-simppelilla-vinkilla-paaset-jo-pitkalle-6f61259f88fc421299e8c4e2d39386c7>.

Ruoho, O. 2010. Milloin salmonella pitää tutkia?. Artikkelin Nauta lehdessä. 40. 3. 21.

Salmonellatartunnat. 2018. Artikkelin Eviran verkkosivuilla. Viitattu 4.3.2018. <https://www.evira.fi/elaimet/elainten-terveys-ja-elaintaudit/elaintaudit/usealle-elainlajille-yhteiset-taudit/salmonellatartunnat/>.

Salmonellavakuutus. N.d. Eläinten terveys ETT ry:n verkkosivuilla. Viitattu 8.3.2018. <https://www.ett.fi/content/salmonellavakuutus>.

Siitossonnikasvattamatoiminta. N.d. Artikkelin Atrian verkkosivuilla. Viitattu 22.4.2018. <https://www.atriatuottajat.fi/atrianauta/emotila/siitoselainkauppa/siitossonnikasvatamatoiminta/Sivut/default.aspx>.

Sohlman, J. 2017. Eläintautivakuuttaminen Lähitapiolassa. Pdf-dokumentti Lähitapiolan verkkosivuilla. Viitattu 6.4.2018. http://kasvuahameessa.fi/wp-content/uploads/2017/08/L%C3%A4hiTapiola_Jokioinen_01112017_elaintaudit.pdf.

Strohecker, K. N.d. Siitossonnin valinta emotilalle. Pdf-dokumentti Finn Beef Ay verkkosivuilla. Viitattu 5.4.2018. <https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/mtt/mtt/esittely/toimipaikat/ruukki/Tietopankki/Emolehmatuotanto/Sonnin%20valinta%20emotilalle%202010.pdf>.

Tautiriskien hallinta nautatiloilla. 2012. Pdf-dokumentti Eläinten terveys ETT ry:n verkkosivuilla. Viitattu 1.3.2018. https://www.ett.fi/sites/default/files/user_files/ohjeet_ja_lomakkeet/Tautiriskien%20hallinta%20nautatiloilla%20-%20ETT%20paperiversio%2025%2009%202012.pdf.

Tule, opi ja virkisty!. N.d. Menestyvä keskisuomalainen nautakarjatila (MEKA). Artikkelin Aito maaseutu Keski-Suomessa verkkosivuilla. Viitattu 18.4.2018. <https://www.aitomaaseutu.fi/hankkeet/menestyva-keskisuomalainen-nautakarjatila-meka>.

Uusitalo, E. 2012. Lypsylehmien kestävyysvaikutteet. Opinnäytetyö. Hämeen ammattikorkeakoulu. Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma. Viitattu 20.4.2018. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/44340/Uusitalo_Emmi.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Vahtiala, S. 2017. Emotilankin kannattaa varautua M. bovikseen. Artikkelin Nauta lehdessä. 3. 78.-79.

Vuorisalo, S. 2017. Kotieläinten lukumäärät keväällä 2017. Tilasto Luke luonnonvarakeskuksen verkkosivuilla. Viitattu 17.4.2018. http://stat.luke.fi/kotiel%C3%A4inten-lukum%C3%A4%C3%A4r%C3%A4t-kev%C3%A4%C3%A4ll%C3%A4-2017_fi.

Liitteet

Liite 1. Vinkkejä nautakarjan myyntiin

Nautakarjan myynnissä on monia eri vaiheita, joista keskeisimpiä myynti-ilmoituksen tekeminen ja markkinointi. Markkinointikavavia on erilaisia ja tässä muutama vaihtoehto niihin:

Markkinointikanavia

- HKScan, Limousin kasvattajat(Snellman) ja Atria järjestävät keväisin liharotuisten siitossonnien huutokaupat. Siitossonnit kasvavat sonnicodeissa talvikauden. Kasvatuskaudella sonnit käyvät läpi useat tarkastukset ja karsinnat. Kriteerit täyttäneet sonnit tulevat huutokauppaan myytäväksi. Ennen huutokauppaa ilmestyy yrityksen sivulle myytävistä siitossonneista esittelyt ja tarkat tiedot. Lisätietoja esimerkiksi: www.at-riatuottajat.fi->[atrianauta](http://atrianauta.fi)->[emotila](http://emotila.fi)->siitoseläinkauppa

www.hkscanagri.fi->tuottajille->nauta->sopimustuottajuus

www.nostettanaaraista.fi-> a la cartepoikakoti

- Eläinpörssi on Suomen Highland Cattlen Club ry:n valvoma nautakauppa- ja esittelypaikkasivusto, johon vain yhdistyksen jäsenet saavat laittaa ilmoituksia. Sivustolla myytävän tai esiteltävän eläimen tulee olla puhdasrotuinen highland cattle. www.highlandcattle.fi -> eläinpörssi

- Meijerin tuotantoneuvojat ottavat vastaan myynti-ilmoituksia, jotka julkaistaan seuraavassa Omistajakirjeessä. Omistajakirje on suunnattu kaikille Valion meijerin maidonlähettäjäille ja se julkaistaan kuukauden välein.

- Sosiaalisten medioiden avulla voidaan saavuttaa suuri näkyvyys pienellä vaivalla. Sosiaalisessa mediassa kannattaa panostaa kuvien laatuun, koska ne ovat yksi tärkeimmistä elementeistä myynti-ilmoituksessa. Lisää huomiota saadaan videoita käyttämällä. Sosiaalinen media toimii myös väylänä ohjata uusia potentiaalisia asiakkaita yrityksen omille kotisivuille.

- Maatalouslehdissä kuten Maaseudun Tulevaisuudessa on oma myyntiosionsa eläimille. Lehti-ilmoituksessa on tärkeää keskittää huomiota ilmoituksen näkyvään ulkoasuun, joka herättää mahdollisessa ostajassa kiinnostusta.

- Faba ylläpitää verkkosivustoa nimeltä Nautanetti. Nautanetti on valtakunnallinen eläin- ja alkiokauppaan erikoistunut palvelu verkossa, jossa on sekä lypsyrotuiset- että liharotuiset naudat, sekä alkiot. Nautanettiin voi luoda omat käyttäjätunnukset, jolloin pääsee tutustumaan paremmin myyntisivuille. www.faba.fi -> eläinkauppa.

Myynti-ilmoitus

- Myynti-ilmoituksessa tulee näkyä sukupuun lisäksi kaikki tuotanto- ja käyttöominaisuudet, rakennearvostelu sekä hinta. Lisäksi terveysstatus on oltava näkyvissä. Mitä laajemmin ilmoituksessa kerrotaan eläimestä, sitä paremmin ostajat saavat täsmällistä tietoa ja mahdollisesti kiinnostuvat myytävästä.

- Laadukas ja hyvälaatuinen kuva lisää eläimestä kertovaa informaatiota. Kuva tulee ottaa valoisassa ja avarassa ympäristössä, jotta eläimen rakenne, jalat ja sorkat tulevat hyvin esille.

Myyntin aikajana

Vaihe 1

- Tila kuuluu Nasevaan

- Terveystarkastuskäynnit ajan tasalla <3kk (eläinlääkäri)

Vaihe 2

- Myytävien eläinten kartoitus

- Myyntitilalla ei ole ostanut eläimiä viimeisen 2 kk aikana

Vaihe 3

- Salmonellanäyte ei saa olla 2kk vanhempi

- Mycoplasma bovis-näytteet ajan tasalla

-Ett:n terveystodistus eläimestä ja pitopaikan terveystilannetodistus Nasevasta (eläinlääkäri)

Vaihe 4

-Myynti-ilmoituksen laadinta, joka sisältää tuotanto- ja käyttöominaisuudet, raken-
nearvostelun, hinnan ja kuvan/videon eläimestä.

- Päätös markkinointikanavista

Vaihe 5

-Kontakti mahdollisiin ostajiin

-Sopiminen mahdollisesta esittelypäivästä

Vaihe 6

-Myyntisopimuksen laadinta

-Maksujärjestelyt

Vaihe 7

-Kuljetuksen järjestäminen (ostaja vakuuttaa eläimen)

-Eläimen luovutus

Terveys

Eläintä myytäessä tulisi tilan kuulua Nasevaan. Eläinlääkärin pitää käydä tilalla vähin-
tään kerran vuodessa. Ennen naudan myyntiä terveydenhuoltokäynnistä saa olla
maksimissaan 3kk aikaa. Myytäessä eläinten tulee olla tautivapaita. Eläinlääkäri
myöntää myyntieläimelle terveystodistuksen ja Nasevasta saa tilan terveystodistuk-
sen, joka kuvaa tilan tautihistorian.

- Salmonellatestin pitää olla negatiivinen.

Salmonellanäyte ei saa olla 2kk vanhempi.

- A-tason Mycoplasma bovis-tila on tutkitusti vähäriskinen tila. Tilalla ei ole eläinkontakteja heikomman riskitason tilojen kanssa. Jos tila on mukana hiehohotellitoiminnassa, renkaassa toimii vain saman tasoisia tiloja. Tilalla ei esiinny tyypillisiä M. bovis-tartuntaan viittaavia oireita.
- Eläinten tulee olla pälvisilsavapaita. Jos tilalla on todettu pälvisilsaan viittaavia oireita, tulee viimeisimmistä oireista kulua vähintään kolme vuotta, ennen eläinten myyntiä eteenpäin.
- Nautojen yleisimmät tarttuvat sorkkasairaudet ovat sorkanvälin ihotulehdus, kanta syöpymä ja sorkanvälin ajotulehdus. Myytävien eläinten sorkkaterveyttä edistetään säännöllisellä sorkanhoidolla, puhtaanapidolla ja desinfioinnilla. Tarvittaessa todistus eläinlääkäriltä sorkkaterveydestä.

